

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

**І Н С Т Р У К Ц І Я
ОП № 25
з охорони праці
для оператора котельні**

**м. Ірпінь
2026**

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказ директора Коледжу
від 25.02.2026 р. № 23

**І Н С Т Р У К Ц І Я
ОП № 25
з охорони праці
для оператора котельні**

1. Загальні положення

1.1. Дана інструкція з охорони праці для оператора котельні (далі - оператор) Відокремленого структурного підрозділу «Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України» (далі - Коледж) є нормативним документом, що містить обов'язкові для дотримання працівником вимоги з охорони праці при виконанні ним робіт, визначених його функціональними обов'язками на даному робочому місці.

1.2. До роботи оператора допускається особа:

- не молодше 18 років, яка має професійно-технічну освіту відповідного напрямку підготовки та має відповідне посвідчення;
- володіє достатніми теоретичними знаннями і професійними навичками;
- не має протипоказань до роботи за станом здоров'я;
- пройшла попередній і періодичний медичні огляди;
- пройшла вступний та первинний (на робочому місці) інструктаж з питань охорони праці, цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях та ознайомлені з даною інструкцією.

1.3. В процесі роботи оператор проходить:

- повторний інструктаж з питань охорони праці - 1 раз на 3 місяця;
- повторний інструктаж з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях - 1 раз в рік;
- навчання та перевірку знань з питань електробезпеки - 1 раз на 3 роки;
- навчання та перевірку знань з питань охорони праці - щорічно;

- навчання та перевірку знань з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях - щорічно.

1.4. Інструкція встановлює порядок безпечного ведення робіт на робочому місці, в приміщеннях Коледжу, де виконує роботу.

1.5. В обов'язки оператора входить проведення ремонту, технічну експлуатацію та проведення перевірок роботи обладнання в котельні, а також виконує інші функціональні обов'язки, згідно з посадовою інструкцією в приміщеннях, будинках та на території Коледжу.

1.6. При виконанні робіт на даному місці на оператора мають вплив такі шкідливі фактори:

- травмування;
- падіння предметів з висоти;
- загазованість;
- ураження електричним струмом (за наявності незахищених струмопровідних частин електрообладнання та незаземлених трубопроводів);
- отруєння чадним газом;
- підвищене фізичне навантаження;
- підвищена запиленість повітря робочої зони;
- недостатнє освітлення та захаращеність робочої зони;
- опіки нагрітими поверхнями;
- пожежа, вибух.

1.7. Оператор має право відмовитись від дорученої роботи, не пов'язаної з його прямими обов'язками, якщо створилась небезпечна для його життя ситуація, або для людей, які його оточують і навколишнього середовища.

1.8. Оператор зобов'язаний:

- дотримуватись Правил внутрішнього розпорядку Коледжу;
- дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей в процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території Коледжу;
- забезпечити безпечну експлуатацію обладнання, будівель;
- знати і виконувати вимоги нормативних актів, інструкцій з питань охорони праці та цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях, правил користування засобами колективного та індивідуального захисту;
- утримувати в чистоті робоче місце та дотримуватись правил особистої гігієни;
- бережливо ставитись до устаткування і обладнання, використовувати за призначенням інструменти, устаткування та засоби індивідуального захисту (для перенесення інструменту використовувати спеціальну сумку чи переносний ящик);
- зберігати і приймати їжу у встановлених і обладнаних для цього місцях;
- вміти надавати першу домедичну допомогу потерпілим від нещасних випадків;

- знати місця зберігання аптечки, пожежного інвентарю, внутрішніх пожежних кранів, шляхи евакуації людей, а також номери телефонів для виклику екстрених аварійних служб пожежної частини (101), поліції (102), швидкої допомоги (103);

- не виконувати вказівок, які суперечать правилам охорони праці, пожежної безпеки та цивільного захисту дій у надзвичайних ситуаціях;

- проходити за затвердженими графіками медичні огляди, навчання, інструктажі та перевірку знань з питань охорони праці, пожежної безпеки та цивільного захисту дій у надзвичайних ситуаціях;

- негайно повідомляти безпосереднього керівника про ситуації, що загрожують життю і здоров'ю людей, а також пошкодженню майна;

- застосовувати спецодяг та засоби індивідуального захисту, змінювати спецодяг у разі його забруднення;

- виконувати тільки ту роботу, за якою пройдено інструктаж з питань охорони праці, цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях і до якої допущений;

- при виявленні будь-яких несправностей обладнання, повідомити про це керівництво і до усунення неполадок до роботи не приступати;

- забороняється приступати до роботи у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, а також в хворобливому або стомленому стані;

- не передавати управління обладнанням котельної іншим, не допускати на робоче місце сторонніх осіб;

- співпрацювати з керівництвом Коледжу у справі створення безпечних і нешкідливих умов праці, повідомляти про порушення вимог охорони праці, питань пожежної безпеки та цивільного захисту;

- при травмуванні звернутись за медичною допомогою.

1.9. Особи, які порушили вимоги даної інструкції, несуть відповідальність відповідно до вимог чинного законодавства України.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Отримати від безпосереднього керівника завдання (наряд-допуск) або усне розпорядження на виконання робіт, а у разі їхньої відсутності виконувати роботи у порядку поточної експлуатації.

2.2. Надягти спецодяг та спецвзуття.

2.3. Одягнути, в залежності від характеру роботи, засоби індивідуального захисту (окуляри, респіратор, захисну каску та т. д.).

2.4. Підготувати робочу зону для безпечної роботи (звільнити шляхи евакуації, переміщення та т. д.).

2.5. Перевірити наявність засобів пожежогасіння.

2.6. Пересвідчитись у достатній освітленості робочої зони. Відрегулювати освітлення так, щоб робоча зона була достатньо освітлена, а світло не сліпило очі. Забороняється знімати стаціонарні світильники та використовувати їх замість переносних, встановлювати електролампи під напругою, обвішувати електролампи папером або тканиною. Перед виконанням робіт у не провітрюваних приміщеннях або у приміщеннях з підвищеною температурою необхідно попередньо їх провітрити, відчинивши двері або фрамуги.

2.7. Якщо оператором отримано наряд-допуск, то необхідно перевірити виконання вказаних у ньому заходів безпеки з підготовки робочого місця.

2.8. Перед виконанням робіт з підвищеною небезпекою, які проводяться за розпорядженням або нарядом-допуском, переконатися в належному оформленні документації, справності обладнання та виконувати заходи передбачені нарядом-допуском, розпорядженням, вимогам охорони праці, пожежної безпеки.

2.9. Про виявлені несправності або дефекти, що перешкоджають безпечній роботі на обладнанні, та неможливість їх усунення своїми силами інженер з ремонту інформує керівництво Коледжу. Забороняється приступати до роботи, поки несправності не будуть усунуто.

2.10. Видалити із зони проведення робіт сторонніх осіб, звільнити робоче місце від зайвих предметів і матеріалів, огородити робочу зону та встановити знаки безпеки.

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Під час роботи оператор зобов'язаний:

- утримувати обладнання в технічно-справному стані;
- використовувати безпечні прийоми праці;
- користуватись спецодягом та іншими засобами індивідуального захисту за призначенням;
- не допускати на своє робоче місце сторонніх осіб;
- не залишати без нагляду своє робоче місце, коли обладнання підключено до електромережі;
- дотримуватись вимог діючих на робочому місці інструкцій з охорони праці;
- користуватись тільки справним обладнанням, приладами, меблями тощо;
- за необхідності правильно застосовувати засоби індивідуального та колективного захисту.

3.2. У разі проведення робіт за нарядом-допуском оператор не повинен змінювати передбачені нарядом-допуском організаційно-технічні заходи безпеки з підготовки робочого місця з питань охорони праці, пожежної безпеки.

3.3. Робочі інструменти необхідно використовувати лише за призначенням. Робочий інструмент та матеріали розміщувати таким чином, щоб унеможливити їхнє падіння. Не дозволяється класти робочий інструмент на поручні огорожень, трубопроводи або на край конструкцій.

3.4. Під час роботи в неосвітлених приміщеннях котельні слід використовувати переносні освітлювальні засоби (акумуляторні або ручні ліхтарі).

3.5. Під час роботи протягом робочого дня потрібно дотримуватися встановлених перерв у роботі згідно з затвердженими Правилами внутрішнього розпорядку Коледжу.

3.6. Забороняється:

- палити, вживати алкогольні напої та наркотичні речовини, курити в приміщеннях та на території Коледжу;

- працювати при недостатньому освітленні;
- залишати без нагляду електронагрівальні прилади.

3.7. Розпалювання, експлуатацію та зупинку котлів слід проводити у відповідності з виробничою інструкцією. Розпалювання котла проводиться за наявності письмового розпорядження особи відповідальної за роботу котельної (топочної), записаного у змінному журналі.

3.8. Перед розпалюванням котла необхідно перевірити:

- справність топки та газоходів, запірне-регулюючих пристроїв;
- справність контрольно-вимірювальних приладів, живлячих приладів, димососів та вентиляторів, а також наявність тяги;
- справність газових пальників;
- заповнення котлів водою.

3.9. Під час роботи котла:

- всі люки та лючки мають бути надійно зачинені;
- під час чергування оператор не повинен відволікатись від своїх обов'язків;
- спостерігати за горінням чи регулюючи подачу повітря, не дозволяється наближати обличчя до запального отвору;
- сторонні особи допускаються у приміщення котельної (топочної) тільки з дозволу або в присутності особи, відповідальної за газове господарство.

3.10. Під час роботи здійснюється постійний контроль за справністю обладнання, інструментів.

3.11. Оператор забезпечує утримання робочого місця під час роботи в порядку і чистоті, стежить за чистотою повітря в приміщенні.

3.12. Не дозволяється зберігати та використовувати у приміщенні котельної легкозаймисті рідини, зріджений вуглеводневий газ, вибухові речовини, отруту.

3.13. Роботу котельної необхідно припинити у випадках:

- не спрацювання автоматики безпеки;
- розриву газопроводів, запірної арматури або інших приладів;
- вибуху у топці чи газоході;
- обвалення обмурівки котла;
- зникненні напруги електричного струму;- пожежі;
- припиненні подачі газу до котельної;
- зупинці котла (котлів);
- різкому падінні тиску пари чи рівня води у котлі;
- падінні розрідження в топці котла, відключення димососів або появи течі;
- підвищення або зниження тиску в системі опалення.

3.14. У разі виявлення ознак загазованості не дозволяється:

- вмикати або вимикати електроосвітлення та електрообладнання, що виконано у вибухозахищеному виконанні;
- розпалювання котлів;
- користування відкритим вогнем, паління.

Необхідно негайно зупинити подачу газу, приміщення провентилувати, повідомити особу відповідальну за газове господарство, зробити запис у

змінному журналі про аварійну зупинку.

3.15. Оператор повинен виконувати такі вимоги:

- не слід притулятися до механізмів та їх частин, що обертаються;
- не притулятися незахищеними руками до поверхні котлів та частин обладнання нагрітих понад 60°C;
- ремонт електрообладнання має проводити тільки електротехнічний персонал.

3.16. Про всі порушення технологічного процесу, несправності обладнання, устаткування та інші небезпечні фактори, що загрожують здоров'ю та життю, необхідно доповісти керівництву Коледжу та зробити запис у журналі.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Після закінчення роботи необхідно привести в порядок робоче місце.

4.2. Відключити і знеструмити обладнання та світильники.

4.3. Прибрати інструменти і матеріали, що використовувались у виробничому процесі, в призначене для їх зберігання місце.

4.4. У разі проведення вогневих (зварювальних) робіт перевірити робоче місце, впевнитись у відсутності залишків тління горючих матеріалів та усунути можливі причини виникнення пожежі.

4.5. Зняти спецодяг, спецвзуття та інші ЗІЗ, очистити їх від пилу, іншого бруду та віднести у спеціально відведене для зберігання місце (шафу). Не зберігати чистий (домашній) та робочий одяг в одній шафі.

4.6. Вимити відкриті частини тіла миючим засобом.

4.7. Вимкнути освітлення.

4.8. Закрити вікна.

4.9. Перевірити санітарний стан приміщень.

4.10. Перевірити дотримання протипожежного режиму приміщення.

4.11. Повідомити безпосереднє керівництво про виявлені під час роботи неполадки і несправності обладнання та про інші фактори, що впливають на безпеку праці.

4.12. Здійснити інші заходи, передбачені посадовою інструкцією чи іншими нормативними актами з питань охорони праці.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. негайно припинити роботу, не допускати в небезпечну зону сторонніх осіб.

5.2. У випадку будь якої аварійної ситуації доповісти про те, що сталося, керівництву Коледжу.

5.3. Якщо є потерпілі, надавати їм домедичну допомогу, при необхідності, викликати швидку медичну допомогу.

5.4. При виявленні пожежі або ознак горіння (задимлення, запаху гарі, підвищення температури тощо) оператор зобов'язаний:

- негайно повідомити про це службу порятунку за номером телефону - **101**, керівництво Коледжу;

- при цьому необхідно назвати адресу об'єкта, вказати кількість поверхів будівлі, місце виникнення пожежі, обстановку на пожежі, наявність людей, а також повідомити своє прізвище;
- прийняти всі можливі заходи щодо сповіщення й евакуації людей з небезпечної зони та схоронності матеріальних цінностей;
- у разі необхідності, знеструмити електрику будинку;
- самостійно приступити до гасіння пожежі тільки у випадку відсутності явної загрози власному життю та наявності можливості покинути небезпечне місце в будь-який момент гасіння пожежі;
- організувати зустріч підрозділів ДСНС та надати їм консультаційну та іншу допомогу в процесі аварії, гасіння пожежі;
- виконувати всі вказівки керівника робіт по ліквідації аварійної ситуації, пожежі, надзвичайної ситуації.